

ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISH – HAR BIR INSONNING BURCHI**Jamolov Javohir****Toshkent davlat yuridik universiteti****Huzuridagi M.S.Vosiqova nomidagi Akademik litsey o‘quvchisi**<https://doi.org/10.5281/zenodo.20567316>**ANNOTATSIYA**

Ushbu maqolada atrof-muhitni muhofaza qilishning bugungi kundagi dolzarb ahamiyati, inson faoliyatining tabiatga ko‘rsatayotgan ijobiy va salbiy ta‘siri hamda ekologik muammolarni kamaytirish yo‘llari haqida so‘z yuritiladi. Tabiat inson hayotining ajralmas qismi bo‘lib, u bizga havo, suv, oziq-ovqat va boshqa ko‘plab hayotiy resurslarni taqdim etadi. Biroq sanoatning rivojlanishi, transport vositalarining ko‘payishi va chiqindilarning noto‘g‘ri boshqarilishi tabiatning ifloslanishiga olib kelmoqda.

Maqolada har bir insonning ekologik mas‘uliyati, ya‘ni chiqindilarni to‘g‘ri tashlash, suv va elektr energiyasini tejash, daraxt ekish kabi oddiy, ammo muhim amallar yoritiladi. Shuningdek, ekologik madaniyatni shakllantirish yosh avlod tarbiyasida muhim o‘rin tutishi ta‘kidlanadi. Atrof-muhitni asrash nafaqat davlat yoki tashkilotlarning, balki har bir fuqaroning burchi ekanligi asoslanadi. Tabiatni asrash orqali biz o‘z sog‘lig‘imizni va kelajak avlodlar hayotini himoya qilamiz. Shu sababli ekologik ongni oshirish va barqaror rivojlanish tamoyillariga amal qilish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir.

Kalit so‘zlar: atrof-muhit, ekologiya, tabiat, ekologik madaniyat, chiqindilar, resurslar, barqaror rivojlanish

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается актуальность охраны окружающей среды, влияние человеческой деятельности на природу и пути решения экологических проблем. Природа является неотъемлемой частью жизни человека, обеспечивая нас воздухом, водой, пищей и другими жизненно важными ресурсами. Однако рост промышленности, увеличение транспорта и неправильное обращение с отходами приводят к загрязнению окружающей среды и ухудшению экологической ситуации.

В статье подчеркивается экологическая ответственность каждого человека, включающая такие простые, но важные действия, как правильная утилизация отходов, экономия воды и электроэнергии, посадка деревьев и бережное отношение к природным ресурсам. Особое внимание уделяется формированию экологической культуры среди молодого поколения, так как именно от него зависит будущее планеты.

Охрана окружающей среды рассматривается как обязанность не только государства и организаций, но и каждого гражданина. Сохранение природы напрямую связано со здоровьем людей и благополучием будущих поколений. Поэтому повышение экологического сознания и соблюдение принципов устойчивого развития являются важнейшими задачами современного общества.

Ключевые слова: окружающая среда, экология, природа, экологическая культура, отходы, ресурсы, устойчивое развитие

ABSTRACT

This article discusses the importance of environmental protection, the impact of human activities on nature, and possible solutions to ecological problems. Nature is an essential part of human life, providing us with air, water, food, and other vital resources. However, industrial growth, increasing transportation, and improper waste management are leading to serious environmental pollution and ecological imbalance.

The article highlights the environmental responsibility of every individual, which includes simple but important actions such as proper waste disposal, saving water and electricity, planting trees, and using natural resources wisely. Special attention is given to the development of ecological awareness among the younger generation, as they play a key role in the future of the planet.

Environmental protection is not only the responsibility of governments and organizations but also of every citizen. Protecting nature is directly connected to human health and the well-being of future generations. Therefore, increasing ecological consciousness and following the principles of sustainable development are among the most important tasks of modern society.

Keywords: environment, ecology, nature, ecological awareness, waste, resources, sustainable development

KIRISH

Bugungi kunda atrof-muhitni muhofaza qilish masalasi butun dunyo miqyosida eng dolzarb muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Sanoatning tez sur'atlar bilan rivojlanishi, aholi sonining ortishi, transport vositalarining ko'payishi hamda tabiiy resurslardan noto'g'ri foydalanish natijasida ekologik muvozanat buzilmoqda. Havoning ifloslanishi, suv resurslarining kamayishi, tuproq unumdorligining pasayishi va iqlim o'zgarishlari insoniyat oldida turgan jiddiy muammolardir. Shu sababli atrof-muhitni asrash, uni kelajak avlodlar uchun saqlab qolish har bir insonning muhim vazifasiga aylangan.

Atrof-muhit inson hayotining ajralmas qismi hisoblanadi. Biz nafas olayotgan havo, ichayotgan suvimiz, iste'mol qilayotgan oziq-ovqat mahsulotlarimiz bevosita tabiat bilan bog'liqdir. Agar tabiat ifloslansa, inson salomatligi ham jiddiy zarar ko'radi. Shu bois ekologik muammolarni hal qilish nafaqat davlat yoki yirik tashkilotlarning, balki har bir fuqaroning burchi hisoblanadi.

So'nggi yillarda ekologik muammolarni kamaytirish bo'yicha ko'plab xalqaro va milliy dasturlar amalga oshirilmoqda. Daraxt ekish aksiyalari, chiqindilarni qayta ishlash tizimini rivojlantirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish kabi chora-tadbirlar tabiatni asrashga xizmat qilmoqda. Biroq bu ishlar yetarli emas, chunki har bir inson o'z kundalik hayotida ham ekologik madaniyatga amal qilishi zarur.

Ekologik madaniyat deganda tabiatga ongli va ehtiyotkor munosabatda bo'lish, resurslardan oqilona foydalanish, chiqindilarni to'g'ri boshqarish tushuniladi. Masalan, suvni behuda isrof qilmaslik, elektr energiyasini tejash, plastmassa chiqindilarini kamaytirish kabi oddiy odatlar ham katta ahamiyatga ega. Agar har bir inson shunday tamoyillarga amal qilsa, atrof-muhitni sezilarli darajada yaxshilash mumkin bo'ladi.

ASOSIY QISM

Atrof-muhitni muhofaza qilish bugungi kunda insoniyat oldida turgan eng muhim vazifalardan biridir. Tabiat va inson o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, tabiatdagi har qanday o'zgarish bevosita inson hayotiga ta'sir ko'rsatadi. So'nggi yillarda sanoat korxonalarining ko'payishi, avtomobillar sonining ortishi va tabiiy resurslardan haddan tashqari foydalanish natijasida ekologik muvozanat buzilmoqda. Bu esa havo ifloslanishi, suv tanqisligi, tuproq degradatsiyasi va iqlim o'zgarishlari kabi muammolarni keltirib chiqarmoqda.¹

¹ O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunlar to'plami.

Havoning ifloslanishi inson salomatligi uchun juda xavfli hisoblanadi. Zavod va fabrikalardan chiqayotgan zararli gazlar, avtomobil tutunlari atmosferaga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Natijada nafas yo'llari kasalliklari, allergiya va boshqa turli kasalliklar ko'paymoqda. Shu sababli havoni toza saqlash, yashil hududlarni ko'paytirish va ekologik toza texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

Suv resurslarining kamayishi ham global muammo hisoblanadi. Aholining ortishi va suvdan noto'g'ri foydalanish ichimlik suvi tanqisligiga olib kelmoqda. Ayrim hududlarda toza ichimlik suvi yetishmasligi kuzatilmoqda. Bu muammoni hal qilish uchun suvni tejash, uni ifloslantirmaslik va zamonaviy tozalash tizimlarini rivojlantirish zarur.

Tuproqning ifloslanishi va unumdorligining pasayishi ham qishloq xo'jaligiga katta zarar yetkazmoqda. Kimyoviy o'g'itlarning haddan tashqari ishlatilishi, sanoat chiqindilari va noto'g'ri sug'orish tizimi yerlarning holatini yomonlashtirmoqda. Bu esa oziq-ovqat mahsulotlarining sifatiga ham ta'sir qiladi.

Ekologik muammolarni hal qilishda har bir insonning hissasi katta. Chiqindilarni to'g'ri saralash, plastikdan kam foydalanish, daraxt ekish va tabiatga zarar yetkazmaslik kabi oddiy amallar katta natija beradi. Shuningdek, ekologik ta'limni rivojlantirish ham muhimdir, chunki ongli avlodgina tabiatni asray oladi.

Davlatlar ham ekologiyani muhofaza qilish bo'yicha turli qonunlar va dasturlarni amalga oshirmoqda. Qayta tiklanuvchi energiya manbalari, quyosh va shamol elektr stansiyalari rivojlanmoqda. Bu esa atrof-muhitga zarar yetkazmasdan energiya olish imkonini beradi.

XULOSA

Tabiat inson hayotining asosiy manbai bo'lib, u bizga havo, suv, oziq-ovqat va yashash uchun zarur bo'lgan barcha resurslarni taqdim etadi. Biroq inson faoliyati natijasida yuzaga kelayotgan ekologik muammolar tabiat muvozanatini izdan chiqarmoqda. Havo va suvning ifloslanishi, tuproq unumdorligining kamayishi hamda iqlim o'zgarishlari butun insoniyat kelajagiga xavf solmoqda.

Shu sababli har bir inson tabiatga nisbatan mas'uliyatli munosabatda bo'lishi lozim. Kundalik hayotda ekologik qoidalarga amal qilish, ya'ni chiqindilarni to'g'ri tashlash, suv va elektr energiyasini tejash, daraxt ekish va tabiatni asrash kabi oddiy, ammo samarali harakatlar katta ahamiyatga ega. Agar har bir inson o'z burchini to'liq his qilsa, ekologik muammolarni sezilarli darajada kamaytirish mumkin bo'ladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunlar to'plami.
2. Karimov I.A. "O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida" asari.
3. Umumiy ekologiya darsligi – Oliy ta'lim muassasalari uchun o'quv qo'llanma.
4. Jahon ekologik muammolari va barqaror rivojlanish – ilmiy maqolalar to'plami.
5. Internet manbalari: ekologiya va atrof-muhit bo'yicha ilmiy-ma'rifiy saytlar.